

Счетоводен стандарт (СС) 16 - Дълготрайни материални активи

Приложение към ПМС № 46 от 21.03.2005 г. - ДВ, бр. 30 от 7.04.2005 г.,

в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 86 от 26.10.2007 г., в сила от

1.01.2008 г.

Цел СС 16 определя основните изисквания за счетоводното отчитане на дълготрайните материални активи. **Обхват** 1. Този стандарт се прилага при отчитането на всички дълготрайни материални активи, с изключение на:

- закупените и държаните в предприятието с цел продажба;
- придобитите за тясно специализирани дейности, които изискват различен от посочения в този стандарт подход;
- регламентирани в друг стандарт.

Определения 2. В този стандарт се използват определения със следното значение:

Дълготрайни материални активи - установими нефинансови ресурси, придобити и притежавани от предприятието, които:

- а) имат натурално-веществена форма;
- б) се използват за производството и/или доставката/продажбата на активи или услуги, за отдаване под наем, за административни или за други цели;
- в) се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период.

Установимост - възможност за определяне на връзката между конкретен дълготраен материален актив и черпенето на икономическата изгода от него. Очакваната икономическа изгода може да произтича от комбинираното действие на група активи, при което изгодите не могат да се разграничат по конкретни активи. В този случай е необходимо дълготрайният материален актив да се определи (идентифицира) въз основа на:

- а) притежаваните от предприятието права върху актива отделно от другите активи;
- б) възможността активът да се изведе от предприятието отделно от другите активи.

Притежание е правото на предприятието да получава очакваните икономически изгоди от дълготрайния материален актив, което произтича от:

- а) придобитите от предприятието съгласно действащото законодателство права върху актива;
- б) възможността на предприятието да ограничи достъпа на други до икономическите изгоди от актива.

Икономическа изгода - постигане (пряко или косвено) в хода на употребата на дълготрайния материален актив на:

- а) увеличение на приходите;
- б) намаление на разходите.

Балансова стойност - сумата, с която един актив се признава във финансовия отчет, след като се приспадат всички натрупани за него амортизации и се коригира със загубите от обезценката им и с извършените преоценки.

Възстановима стойност - по-високата сума от нетната продажна цена на даден актив и стойността му в употреба, определени съгласно СС 36 - Обезценка на активи. **Признаване на дълготрайни материални активи** 3.1.

Един актив се признава и се отчита като дълготраен материален актив, когато:

- а) отговаря на определението за дълготраен материален актив;

- б) стойността на актива може надеждно да се изчисли;
- в) предприятието очаква да получи икономически изгоди, свързани с актива.

3.2. Дълготрайните материални активи, които се състоят от разграничими съставни части, отговарящи поотделно на критериите за дълготраен материален актив, могат да бъдат разделени на своите съставни части и всяка част да се третира като самостоятелен актив. Това е необходимо, когато съставните активи имат различни полезни срокове на годност или по различен начин осигуряват икономическа изгода за предприятието, което налага да се използват различни методи и норми на амортизация. **Първоначална оценка на дълготрайни материални активи**

4. Първоначално всеки дълготраен материален актив се оценява по цена на

придобиване, която включва покупната цена (включително митата и невъзстановимите данъци) и всички преки разходи.

4.1. Преки са разходите, които са необходими за привеждане на актива в работно състояние в съответствие с предназначението му. Те са:

а) разходи за подготовка на обекта (на терена, където ще се използва активът);

б) разходи за първоначална доставка и обработка;

в) разходи за монтаж, включително направените през контролните и предпусковите периоди, както и обичайните разходи, свързани с поэтапното въвеждане в употреба на дълготрайния материален актив;

г) разходи за привеждане в работно състояние на придобития дълготраен материален актив;

д) разходи за хонорари на архитекти, инженери, икономисти и други, свързани с проекта, икономическата обосновка, поръчката и/или изграждането, доставката, монтажа, въвеждането в употреба и др. на дълготрайния материален актив;

е) предполагаемите разходи до размера на начислената провизия за задължения за:

- демонтаж и извеждане на актива от употреба - тези предполагаеми разходи следва да се коригират с предполагаемите приходи, които предприятието ще получи от по-нататъшното уреждане на актива (брак, продажба, размяна, даване под наем и т.н.);

- възстановяване на терена, върху който е бил инсталиран активът;

ж) разходи, произтичащи от непризнат данъчен кредит, свързан с изброените преки разходи.

4.2. Когато придобиването е свързано с разсрочено плащане, разликата между първоначалната оценка (сегашната стойност на всички плащания) и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсрочено плащане.

4.3. Административните и други общи разходи не се включват в първоначалната оценка, освен ако са пряко свързани с придобиването или привеждането на дълготрайния материален актив в работно състояние.

4.4. Разходите за пуск и други подобни предпроизводствени разходи не се включват в цената на придобиване на актива.

4.5. Началните оперативни загуби, понесени преди активът да достигне планираната производителност, не се включват в цената на придобиване и се признават за текущ разход за дейността.

4.6. Разходите за обучение на персонала за работа с дълготрайния материален актив не се включват в първоначалната му оценка. Те се отразяват като разходи за квалификация на персонала.

4.7. Дълготрайните материални активи първоначално се оценяват, както следва:

а) по себестойност - когато са създадени в предприятието; начинът за определяне на себестойността следва да е идентичен с начина за определяне себестойността на произведената в предприятието продукция; не следва да се

включват: вътрешни печалби; необичайните количества бракувани ресурси (материали, труд и други); административните и други общи разходи (несвързани пряко с процеса по придобиването на дълготрайния материален актив) и т.н.;

б) по справедлива стойност – когато са получени в резултат на безвъзмездна сделка;

в) по оценка, приета от съда, и всички преки разходи по т. 4.1 – когато са получени в резултат на апортна вноска по реда на Търговския закон.

Размяна на активи

5.1. Когато дълготраен материален актив е получен в резултат на замяна

или частична замяна срещу друг несходен дълготраен материален актив или други активи, цената на придобиване се определя по справедливата стойност на получения актив, която е еквивалентна на справедливата стойност на отдадения актив, коригирана с всички прехвърлени парични средства. Възникналата разлика

между цената на придобиване на получения актив и сумата от балансовата стойност на отдадения актив и всички прехвърлени парични средства се отчита като печалба или загуба.

5.2. Когато материален дълготраен актив се придобива в замяна на подобен актив, който има сходна употреба в същата сфера на стопанската дейност и сходна справедлива стойност, не се признава никаква печалба или загуба за съответната сделка. Цената на придобиване на новия актив е балансовата стойност на отдадения актив. Когато справедливата стойност на получения актив представлява доказателство за намалената стойност на отдадения актив, първо се намалява стойността на отдадения актив и тази намалена стойност се приписва на новия актив.

Последващи разходи 6.1.

С последващите разходи, свързани с отделен материален дълготраен актив, се коригира балансовата стойност на актива, когато е вероятно предприятието да има икономическа изгода над тази от първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи трябва да се признават за разход в периода, през който са направени.

6.2. Разходите, които водят до подобряване на бъдещите икономически изгоди, са:

а) изменение на отделен актив, за да се удължи полезният срок на годност на актива или да се увеличи производителността му;

б) осъвременяване на машинни части, за да се постигне значително подобряване на качеството на продукцията и/или услугите;

в) разширяване на възможностите за нови продукти и/или нови услуги;

г) въвеждане на нови производствени процеси, които дават възможност за съкращаване на производствените разходи;

д) икономически по-изгодна промяна във функционалното предназначение на актива.

6.3. При подмяна на разграничима част от дълготраен материален актив, отчетена по реда на т. 3.2, подменената част се отписва, а направеният разход за подмяната или подновяването на частта се отчита като придобиване на отделен актив.

Оценка след първоначалното признаване 7.1.

След първоначалното признаване като актив всеки отделен дълготраен материален актив следва да се отчита по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаната загуба от обезценка.

Допустим алтернативен подход

7.2. {отменена}

7.3. {отменена}

7.4. {отменена}

Амортизация

8. Амортизирането на

дълготрайните материални активи се осъществява съгласно СС 4 – Отчитане на амортизациите.

Възстановимост на балансовата стойност

9. Предприятието следва да преразглежда балансовата стойност на

дълготрайните материални активи и да определи тяхната възстановима стойност. Когато от актива не се очакват никакви икономически изгоди, той следва да бъде отписан.

Компенсации за обезценка или загуба на отделни дълготрайни материални активи

10.1. Получената от трети страни парична или непарична компенсация за отделен дълготраен материален актив, който е бил повреден, загубен, унищожен и пр., се отчита като приход, а направените разходи за отстраняване на щетите – като разход.

10.2. Когато в резултат на направените разходи за отстраняване на щетите се очаква по-висока ефективност от стандартната за този актив, превишението на направените разходи над получените приходи се отчита като увеличение на балансовата стойност на актива. **Отписване на дълготрайни**

материални активи 11.1. Дълготраен материален актив се отписва при продажба или когато не се очакват никакви други икономически изгоди от използването на актива или при освобождаването от него.

11.2. Печалбите или загубите от отписването на дълготраен материален актив се отчитат, както следва, при:

а) продажба – разликата между нетния приход от продажбата и балансовата стойност се отчита като печалба или загуба;

б) замяна с други активи, в случаите по т. 5.2 – не се отчита печалба или загуба, освен ако това е предвидено в друг счетоводен стандарт;

в) трансформиране в стока с цел последваща продажба – не се отчита печалба или загуба; цената на придобиване на стоката е балансовата стойност на отписания дълготраен материален актив;

г) трансформиране в акции или дялове – разликата между първоначалната оценка на акциите/дяловете и балансовата стойност на отписания дълготраен материален актив се отчита като печалба или загуба.

11.3. Не е налице отписване на дълготрайни материални активи, когато се извеждат временно от употреба – за ремонтване, за подобрения, за консервиране и т.н. Разходите за консервиране (извеждане от употреба за определен период и последващо въвеждане в употреба) се отчитат като текущи разходи за периода, през който са възникнали. В края на всеки отчетен период предприятието проверява временно изведените дълготрайни материални активи за обезценка по реда на СС 36 – Обезценка на активи. **Оповестяване** 12. В годишните финансови отчети на предприятията трябва да се съдържа следната информация относно отчитането на дълготрайните материални активи:

а) възприетата от предприятието счетоводна политика относно дълготрайните материални активи, като се посочват:

– възприетият подход при класифициране на материалните активи като дълготрайни, включително и възприетият стойностен праг на същественост, под който материалните активи, независимо от факта, че са дълготрайни, се отчитат като текущ разход при придобиването им;

– възприетият подход при определяне на първоначалната оценка на дълготрайните материални активи;

– възприетият подход за класифициране на последващите разходи по дълготрайните материални активи като разходи за увеличаване на балансовата стойност на активите или като текущи разходи за дейността;

– {отменено}

– възприетият подход за отчитане при временното извеждане от употреба на дълготрайните материални активи;

– други – по усмотрение на предприятието.

б) {отменена}

в) балансовата стойност на дълготрайните материални активи с ограничения върху правото на собственост – по групи активи;

г) сумата на поетите ангажменти за придобиване на дълготрайните материални активи, включително размерът на авансовите плащания;

д) стойността на ползваните в дейността дълготрайни материални активи - чужда собственост;

е) балансовата стойност на дълготрайните материални активи, които временно са изведени от употреба;

ж) отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи - по групи активи. Преходни разпоредби 13.1. Предприятията, които до 31 декември 2007 г. са прилагали

алтернативния подход за оценка след първоначалното признаване на дълготрайните материални активи, променят счетоводната си политика по отношение на последващата оценка на тези активи в съответствие с изискванията на този стандарт. Отчетната, амортизируемата, балансовата и остатъчната стойност на активите (стойностите на активите) и начислената амортизация за тях не се променят в резултат на тази промяна в счетоводната политика. За целите на оценяването след първоначалното признаване стойностите на активите и начислената амортизация за тях към 1 януари 2008 г. са равни на тези към 31 декември 2007 г.

13.2. Формираният резерв от последващи оценки към 31 декември 2007 г. се прехвърля директно в неразпределената печалба, когато активът бъде отписан. Този резерв може да се прехвърля в неразпределената печалба периодично през срока на използване на актива. В този случай частта от резерва, която се прехвърля в неразпределената печалба, е разликата между амортизацията въз основа на преоценената балансова стойност и амортизацията въз основа на историческата цена на актива.

13.3. Частта от разсрочените приходи и разходи съгласно т. 11.2, буква "г", в редакцията ѝ до 31 декември 2007 г., която не е призната като приход или разход към 31 декември 2007 г., се признава като приход или разход за срока на инвестицията, но не повече от 5 години от придобиването ѝ.